

Ево нам опет старих познаника. Док читате ове редове (ако их неко уопште чита), у Влади Србије почињу преговори са представницима Међународног монетарног фонда. Таман смо се одвикли од њих, није их било две године, а и они од нас: практично су затворили канцеларију у Београду, па немају ни званичног представника. Али се, ето, појавила жеља наших власти да поново сарађују са Фондом.

Зашто их је Србија позвала? Потпредседник Владе Божидар Ђелић тврди да нема речи о финансијској подршци ММФ-а Србији, као непотребној, већ да се ради о жељи да се поправи инвестициони углед земље у свету кроз моралну подршку једне тако реномиране фирме. Ја ипак не верујем да је то истина, већ да се ради о смиривању јавности по старом систему „све је у реду” и „ништа нас не може изненадити”.

Инвестициони рејтинг треба увек поправљати, али се бојим да овог тренутка никакав труд неће довести нове инвеститоре, а, нажалост, ни спречити многе постојеће да оду. Таква су времена. А пад курса динара и акција на берзи баш сведоче о одласку страних инвеститора: они продају акције и купују евре и стварају неравнотеже на тржиштима девиза и капитала.

ММФ је светска финансијска „ватрогасна” бригада и добро га је у време кризе имати на својој страни, јер новац брзо може затребати: Мађарској је требало само неколико недеља да упадне у кризу. Наиме, финансијски систем земље може угрозити више процеса. На пример, топљење девизних резерви због одбране курса динара. Или, повлачење капитала страних банака из Србије, укључујући и њихов капитал у Народној банци (тзв. РЕПО операције). Или, проблем финансирања трговинског дефицита итд.

Из тих разлога било би добро унапред обезбедити потребну подршку ММФ-а уколико се укаже потреба. Да ли ће то бити класичан стенд бај аранжман или нешто друго мање је важно. Ово тим пре зато што се ред пред шалтером ММФ-а већ ствара. Украјина и Мађарска су добиле кредите, а помињу се балтичке републике, Турска, Белорусија, Бугарска итд.

Занимљиво је питање кредитног капацитета ММФ-а. Он је сада на 250 милијарди долара, што је сасвим недовољно за санацију великих земаља као што су Бразил, Индија или Мексико, али може да пружи довољну подршку малим државама.

Тај новац ће вероватно бити брзо потрошен уколико криза настави да се шири. Ипак, постоје неке опције. Прва је да западне земље одвоје додатна средства на класичан начин, у виду депозита. Друга је да ММФ изда сопствене обвезнице на светском тржишту капитала, које би му лако донеле знатан новац. И треће, може да емитује тзв. специјална права вучења, што је практично ММФ-ов новац, и да тако постане светска централна банка. Ове две последње могућности никада до сада нису коришћене. А у кулоарима се шушка о подизању кредитног потенцијала Фонда на хиљаду милијарди долара.

Постоји још један мотив позива ММФ-у. То је жеља једног дела владе да се обуздају превелики апетити многих и унутар и ван владе које буџет не може да поднесе, а посебно у тмурним временима. Дакле, онима који брину о буџету добро ће доћи могућност да кажу да ММФ то-и-то не дозвољава, па били то потпредседник за социјална питања, министри за инфраструктуру и економију или синдикати просветних или неких других радника.

Знамо да ММФ не склапа аранжмане и не даје паре безусловно, већ увек исцеди, или наметне, услове које земља мора са испуни. И овом приликом у игри ће бити стари и познати захтеви. Први од њих је обуздавање државне потрошње, односно смањење буџетског дефицита, као увек најважнијег услова ММФ-а за даље разговоре.

Други кандидат је политика курса, вероватно у правцу депресијације динара. Али не слободним падом валуте, што је могућност коју је искусила Мађарска претходних недеља, већ промишљено, а ради повећања конкурентности и одржања извоза. Јер, проблем Србије је, по ММФ-у, високи и растући спољни дефицит у све неповољнијем окружењу, па би корисно било омогућити раст извоза курсним путем.

Трећа опција јесте захтев за даље структурне реформе, како у финансијском сектору, тако и у реалном. Вероватно ће на столу бити и захтев за приватизацију великих предузећа јавног сектора у дужем року, јер сада није прави тренутак за такав подухват.

Опет ММФ

Пише: Бошко Мијатовић
среда, 29 октобар 2008 02:58

Није пријатно када се ММФ умеша у домаће послове, макар зато што то не годи националном достојанству. Али, овог пута је, верујем, подршка посебно добродошла, јер олују која се назире иза западних граница није добро дочекати без маневарске резерве, тј. додатног извора капитала који би се могао употребити према потреби.

Директор економских студија ЦЛДС

[Политика, објављено: 29/10/2008]